

EL VIGILANT VORA ELS BALANCINS

Toni Cucarella

Jo no volia anar-hi mai, a ca la senyora Carme: en aquella hora els meus amics jugaven partit al Campet de les Eretes. Però ma mare m'hi obligava. En acabar de berenar, havia d'anar a ca la senyora Carme, tres cases més enllà de la nostra, i fer-li la visita i estar-m'hi una estona. Era l'obligació que m'havien encomanat. I encara que no em plaïa gens, m'hi vaig acostumar. La porta de sa casa sempre la trobava ajustada, amb la clau al pany: hivern i estiu, la clau al pany i la porta del postic ajustada. Abans d'anar-se'n a dormir era quan treia la clau del pany, tancava la porta i rodava la clau per dins. Però de dia sempre romania ajustada. Sempre. Així que jo només l'havia d'espentar i obrir. En passar cap a dins, tot just havia saltat el brinca, m'aturava i pronunciava la frase de costum: Qui està ací? I la senyora Carme em responia a l'acte: Avant qui siga! I jo, llavors, ajustava la porta darrere meu i passava cap a dins. La casa feia olor de colònia Lavanda; la senyora Carme tenia una ampolleta estufadora i la feia servir per donar olor a la casa, com ara fem servir un esprai ambientador. Bé, a ella li devia semblar que feia bona olor, però a mi va arribar un moment que no m'agradava gens perquè em feia pensar

en l'àvia Irene, que havia mort aquell hivern passat. Vivia amb nosaltres, l'àvia Irene, i la seua habitació també feia olor de colònia Lavanda. Però ella no feia servir l'ampolleta d'estufar, com la senyora Carme: l'àvia Irene s'abocava un raig de colònia en el palmell, d'una ampolla gran, de litre, i amb la mà, com si fera el salpàs, arruixava el cobertor del llit i pertot de la habitació. A casa nostra ningú no va parlar amb l'àvia Irene després que va morir, ni li assignàrem un lloc on invocar-la. Potser perquè a casa nostra tothom estava ocupat en moltes obligacions i no tenia gens de temps per sentir-se sol. A la senyora Carme, en canvi, jo ho sabia, li feia molt de mal el rosec de la soledat. Quan jo m'esmunyia casa endins, la trobava sempre en la mateixa posició: asseguda en el seu balancí, amb un coixí en el crepó, a tothora fent calça. El cas és que sempre tenia entre mans la mateixa part d'un inacabable jersei de color roig, i deia: És per al meu Rafel. Rafel era com li deien al seu marit, i quan l'esmentava mirava l'altre balancí, col·locat de cara al seu, com en permanent conversació. En ocasions li parlava directament, en altres l'al·ludia com si haguera hagut de marxar de viatge però que tard o d'hora hi tornaria. A la cuina hi havia un fúneral amb un paisatge pintat: casetes d'horta i un petit estany amb ànecs, i un escudeller i una foto de casats, d'ella i el senyor Rafel, tots dos amb vestits foscos, ella amb un ramell a la mà, no ben bé jóvens, com si s'hagueren casat passats de saó. En aquell racó vora la llar hi havia un petit aparell de televisió, engegat i mut, fent com un silenciós teatre d'ombres xineses, perquè en aquells dies la televisió era encara en blanc i negre. Quan li vaig preguntar perquè no li posava veu, la senyora Carme em va dir que era per si el senyor Rafel li demanava alguna cosa i no el sentia: Cada dia, mante, estic més sorda, em

va dir. Però jo sempre li parlava fluix, ja que aquella casa, que només tenia un llum de tauleta sobre el tendur per a il·luminar-se la tasca del punt de calça i un altre que penjava de la biga de l'amotlada, aquella casa m'impel·lia a parlar fluix i la senyora Carme sempre sentia el que jo li deia. Li parlava fluix fins i tot quan ella i jo jugàvem al cinquet. Solia preguntar-li perquè no jugava amb nosaltres el senyor Rafel, i ella deia que el senyor Rafel pensava que el cinquet era un joc de velles i de xiquets i no li agradava jugar-hi, però que potser un dia m'ensenyaria a jugar al truc i jo, aleshores, li deia a la senyora Carme: De veritat, senyora Carme, que el senyor Rafel m'ensenyarà a jugar al truc? I la senyora Carme assentia diverses vegades amb el cap, corroborant-ho, aquell cap de cabells blancs arreplegats en aquell figó tan ben posat darrere. Quan havíem de jugar al cinquet, de la mateixa capsa de llanda on guardava la baralla, treia un mitjó amb un grapat de xavos vells, d'aquells que eren com d'alpaca i amb la figura d'un genet ibèric, i en tenia de menuts i de grans, i amb aquelles monedes en desús, que ella repartia deu per a ella i altres deu per a mi, féiem la posa i jugàvem. I li preguntava si el senyor Rafel no es cansava d'estar sempre en el balancí, i la senyora Carme reia tirant el cos arrere i em mostrava la boca corcada i mellada: No està ell fort ara, ni res, se'n devania quan cessava de riure, Com un bronze, està! Com s'ha de cansar ell, criatura? Però en canvi no li agradava que engrunsara el balancí. No s'enfadava, però em marmolava: No l'engrunses, que el marejaràs! M'ho deia una primera vegada i jo no tornava a engrunsar el balancí durant una bona estona. Fins que m'oblidava si aquell dia l'havia engrunsat o no i feia el fet i la senyora Carme em marmolava. Però poc. Em marmolava d'esme, sense retret,

com si fóra jo el seu nét, és a dir, com si ella no estiguera sola al món. I era com si fóra el seu nét de veritat perquè per Nadal em feia les estrenes, i ma mare li feia part de caldo i d'olla i li duia uns pastissets de moniato i de sagí, que en vida de l'àvia Irene era ella qui les pastava i les portava al forn, però ara les pastava i les portava ma mare. També per la Fira d'Agost la senyora Carme en donava un duro perquè em firara, i pel meu aniversari, el dia 13 de juny, sant Antoni de Pàdua, em posava a la mà una moneda de cinc duros, argentada i lluenta com una ascla d'or. Cinc duros! Quan em posava la moneda a la mà, sempre m'advertia: Gasta-te'ls bé, Lluís, no te'ls jugues a les romes ni al set-i-mig... I l'últim any me'n va donar un billet de vint: de vint duros, vull dir. I jo amb el billet a la mà em vaig encarar amb el balancí i, agitant-lo com una bandera, li vaig dir al senyor Rafel: Vint duros, senyor Rafel, vint duros m'ha donat la seua dona: vint duros! I la senyora Carme, emocionada, es va posar a plorar, mentre jo, més emocionat encara que ella, mostrava els vint duros al balancí del senyor Rafel. Aquell va ser l'últim any també que em va fer les estrenes. La senyora Carme va morir la vespra de la Candelària, dia de fred fort. Vaig ser jo qui se la va trobar. No podia haver passat d'una altra manera. Acabada de morir estava quan la vaig trobar. Vaig fer com cada dia: vaig espentar la porta, vaig travessar el brinca, em vaig aturar i vaig dir: Qui està ací? I no em va contestar ningú. I jo vaig tornar a repetir: Qui està ací? I no va respondre ningú. Així que vaig anunciar, a qui m'escoltara, si és que algú podia escoltar-me: Sóc jo que passe i entre! I vaig entrar cap a la cuina. I allí vaig trobar-me la senyora Carme, en el seu balancí, vora el fúmeral pintat de casetes d'horta i un estany amb ànecs, amb la televisió engegada i muda i aquell inacabable jersei roig entre les

mans, el cos inclinat i el cap vinclat. Li vaig agafar la mà que sostenia l'agulla de fer calça i la vaig notar encara calenta. Però jo sabia que era morta, i em vaig encarar al balancí i vaig dir: Senyor Rafel, la senyora Carme és morta. I el senyor Rafel va dir: Ja ho sé. O a mi em va semblar que des del balancí m'ho deia, el senyor Rafel, que la senyora Carme era morta. I tot d'una, ben seré, caminant sense pressa, com si haguera de portar una notícia que tothom esperava, vaig tornar-me'n cap a ma casa. Sense estrafer la veu vaig anunciar a ma mare que la senyora Carme era morta. Ella es va ajupir tot d'una, per situar la seua cara sobtada a l'altura de la meua, i m'ho va fer repetir, i jo li ho vaig haver de repetir, que la senyora Carme era morta. La mare es va llevar el davantal d'un pessic i va córrer cap a la casa veïna. Jo vaig eixir al carrer darrere seu, però només la vaig seguir fins al portal de ca la senyora Carme. Vaig continuar carrer enllà, cap als afores, fins al Campet de les Eretes, on encara devien estar jugant al futbol els meus amics. Mentre jo pujava pel camí cap al Campet, algú va cridar: Mireu, ve Lluís! Llavors tots pararen de jugar i m'esperaren. En ser bastant a prop d'ells m'ho preguntaren: S'ha mort la senyora Carme? I jo vaig confirmar-los-ho: Sí, ja s'ha mort. Llavors em digueren amb quin equip havia de jugar, feren un bot neutral de pilota i va continuar el partit.